

Internationaal - lokaal

Ines Orobio de Castro

In de emancipatienota *Kansen voor vrouwen* is een hoofdstuk gewijd aan internationaal emancipatiebeleid. Nederland is immers geen eiland en heeft ook te maken met internationale afspraken binnen de Verenigde Naties, de Europese Gemeenschap en de Raad van Europa. Deze afspraken hebben, als het goed is, ook consequenties voor het beleid van provincies en gemeenten.

Nederland heeft een goede naam als het gaat om 'genderbewustzijn' in het beleid gericht op ontwikkelings-samenwerking.

Internationaal emancipatiebeleid is echter niet alleen gericht op andere landen, er is ook een wisselwerking met het nationale emancipatiebeleid. Afspraken op internationaal niveau, bijvoorbeeld door de Verenigde Naties, worden vertaald naar de nationale situatie. De bedoeling is dat die internationale afspraken omgezet worden in nationaal emancipatiebeleid. Maar dat niet alleen: de emancipatienota benadrukt dat die afspraken óók moeten worden geïntegreerd in algemeen beleid. Op die manier kunnen de Verenigde Naties bijdragen aan gendermainstreaming (integreren van emancipatiedoelen in algemeen beleid) van het Nederlandse beleid, zowel op landelijk als lokaal niveau.

CSW en CEDAW

Er zijn binnen de Verenigde Naties twee instanties die van betekenis zijn voor de invulling van het emancipatiebeleid in Nederland (en uiteraard in andere landen).

De Commission on the Status of Women (CSW) evalueert elk jaar een tweetal thema's die van belang zijn voor de emancipatie van vrouwen. Deze thema's zijn ontleend aan de wereldvrouwenconferentie die in 1995 in Beijing plaatsvond. De afspraken die daar zijn gemaakt zijn verdeeld over twaalf beleidsterreinen en vastgelegd in een slotdocument, genaamd *Beijing Platform for Action* (PFA).

De CSW wordt gevormd door verte-

genwoordigers van 45 lidstaten van de VN, die om de vier jaar wisselen. Momenteel is Nederland lid (tot medio 2009).

Ten tweede is er het VN-Vrouwenverdrag (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW), dat in 1997 ook door Nederland is geratificeerd. Dit verdrag verbiedt alle wetgeving die discriminerend is voor vrouwen en gebiedt bovendien dat beleid niet nadelig mag uitpakken voor vrouwen (art. 2 en 3).

De landen die het verdrag hebben geratificeerd, moeten er dus op toezien dat hun beleid -op welk gebied dan ook- de gelijkheid tussen vrouwen en mannen niet ondermijnt, maar juist bevordert. Daarnaast verplichten de verdragslanden zich om stereotype beeldvorming die nadelig is voor vrouwen te doorbreken en (culturele) gebruiken en tradities die schadelijk zijn voor vrouwen te bestrijden (art. 5a).

Het toezicht op de naleving van het verdrag is in handen van het verdragscomité, met dezelfde afkorting als het verdrag zelf: CEDAW. Regelmatig, dat wil zeggen om de vier jaar, dienen de verdragslanden aan dit comité te rapporteren hoe zij de verdragsbepalingen uitvoeren. In veel landen, waaronder Nederland, wordt bovendien door (vrouwen)organisaties een zogenoemd 'Schaduwrapport' opgesteld. Op die manier krijgt CEDAW zowel van regeringszijde als vanuit de samenleving informatie over het emancipatiebeleid en over de positie van vrouwen.

Toen begin 2007 de vierde rappor-

tage van Nederland besproken werd, kwam het CEDAW overigens met forse kritiek op de Nederlandse rapportage over de uitvoering van het VN-Vrouwenverdrag. De belangrijkste constatering was dat in ons land wel beleidsplannen worden gemaakt, maar dat over de resultaten onvoldoende of niet wordt gerapporteerd, zodat het voor CEDAW niet duidelijk is of er vooruitgang wordt geboekt en wat beter moet. Los van het inhoudelijk beleid beoordeelde het CEDAW de Nederlandse rapportage bovendien als onvolledig vanwege het ontbreken van statistische data, over bijvoorbeeld de politieke participatie van vrouwen uit etnische minderheden en de soorten geweld die gepleegd worden. Omdat CEDAW een internationaal mensenrechtenverdrag is, heeft het meer gewicht dan het Platform for Action. Nederland en de andere verdragslanden zijn juridisch verplicht het verdrag na te leven en uit te voeren.

Onbekend

Helaas zijn er nog te veel mensen -burgers, politici, beleidsmakers- die van het bestaan van CEDAW niet afweten, laat staan dat zij op de hoogte zijn van de inhoud en de consequenties ervan.

Het VN-Vrouwenverdrag is namelijk zeer bruikbaar voor politici en beleidsmakers en ook voor personen en organisaties die zich bezighouden met mensenrechten van vrouwen en/of emancipatiebeleid. Er staan niet alleen algemene bepalingen tegen discriminatie in, maar ook artikelen over specifieke beleidsterreinen: gezondheidszorg, onderwijs, arbeidspartici-

patie, familierecht, politieke participatie. Bovendien is het een dynamisch verdrag. Regelmatig stelt CEDAW algemene aanbevelingen (general recommendations) op, waarin staat hoe bepaalde verdragsartikelen moeten worden begrepen. Het CEDAW werkt daarin actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten, zodat het verdrag up to date blijft.

Zowel op landelijk als op provinciaal en gemeentelijk niveau kunnen de verdragsartikelen als 'checkpoints' worden gebruikt om beleid en regelgeving te toetsen, of om politieke actie te ondernemen.

Hetzelfde geldt overigens voor het Beijing PfA, omdat ook daarin per beleidsterrein activiteiten worden aangegeven.

Lokale toepassing

'Think global, act local' zijn gevleugelde woorden, die zeker van toepassing zijn op het verbinden van internationaal en lokaal beleid. De toenmalige Vrouwenalliantie heeft een deel van het Platform for Action vertaald

naar de Nederlandse lokale situatie (webadres hier onder). Hoewel een aantal jaren oud, zijn sommige zaken nog steeds actueel en bovendien kan deze 'vertaling' als voorbeeld dienen om internationaal verkregen inzichten en ideeën voor activiteiten, op lokaal niveau toe te passen. ■

Diverse informatie:

<http://www.e-quality.nl/>
<http://www.vrouwenverdrag.nl>

Engelse Verdragstekst:

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>

Nederlandse Verdragstekst:

<http://home.wxs.nl/~evenwild/wsts210/ivdv/verdrag/nedtekst.htm>

Tekst Platform for Action (Engels)

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/index.html>

Lokale vertaling PfA:

<http://www.vrouwengroep8maart.nl/lokaal.htm>

Ines Orobio de Castro is senior beleidsmedewerker bij E-Quality, het kenniscentrum voor emancipatie, gezin en diversiteit

Het team van Enzovoort

Top 3

Turgay Tankir

1 Arbeid en zorg kunnen combineren.

Alle vormen van werk en alle vormen van zorg (kinderen, mantelzorg) en zowel door mannen als door vrouwen. Dit vereist onder andere aandacht voor dagindeling.

2 Aandacht voor lichamelijke integriteit.

Het verkrijgen van helderheid over mechanismen en processen die het zelfbeeld van vrouwen beïnvloeden, waardoor ze grenzen op een risicovolle manier verleggen.

Bijstellen van de negatieve beeldvorming (vrouwen als lustobject) en opbouwen van positieve beeldvorming (vrouwen als intelligente wezens) bij zowel vrouwen als mannen.

3 Gendermainstreaming in beleid.

De deskundigheid op het gebied van gender en sekspecifieke mechanismen, zodat niet langer zogenaamd seksneutraal beleid wordt gemaakt en uitgevoerd.

Daarmee hebben twee speerpunten de top drie nét niet gehaald, namelijk: stimuleren van vrouwen in topfuncties, dan wel vrouwen in politiek en bestuur en de emancipatie en empowerment van kwetsbare groepen (dit kan heel divers zijn) die ondersteuning nodig hebben om te participeren. ■

1 Informeren en ruimte bieden aan mensen in achterstandssituaties om met hun emancipatieproces aan de slag te gaan.

2 Creëren van voldoende en goede randvoorwaarden voor emancipatie, gebruik makend van de ervaring en deskundigheid van de doelgroep zelf.

3 Ondersteunen van (eigen) initiatieven van mensen die bezig zijn met hun emancipatieproces.

Turgay Tankir is directeur van Het Inter-Lokaal. Deze Nijmeegse organisatie wil de positie van allochtonen versterken en doet dat door laagdrempelige maatschappelijke en sociaal-juridische dienstverlening en op integratie gerichte projecten. ■